

ESCRITS D'HOMENATGE DELS ACADÈMICS NUMERARIS AL DOCTOR MOISÈS BROGGI

Aquí s'apleguen els escrits, necessàriament curts, que s'han demanat als acadèmics en ocasió d'aquest número de la revista dedicat al centenari del doctor Moisès Broggi. La resposta ha estat àmplia i suficientment variada en el seu contingut. En tots domina l'impacte d'una llarga relació personal, de l'admiració i l'amistat; el goig de poder compartir aquest centenari.

A través d'ells es veuen els principals aspectes de l'empremta que està deixant el pas del doctor Broggi per l'Acadèmia i que tradueixen la seva personalitat. Així el valor de l'amistat, la seva "sagesse", la manera com ha sabut acceptar les circumstàncies de la vida, i a més la seva dedicació continuada al treball.

No estan posats per ordre alfabètic dels signants, sinó que s'ha fet seguint les necessitats de la compaginació, sense altres criteris previs. Hem respectat també l'idioma en que s'ha enviat l'original.

Per altra banda el doctor Moisès Broggi ha rebut, i està rebent, mostres de l'afecte no solament per part dels metges, els seus companys de professió, i les institucions que li han atorgat diversos guardons, sinó que ha passat a ser un personatge entranyable a Catalunya. En són les mostres més recents la dedicació d'un carrer al Port de la Selva, la participació com a pregoner en la festa major de Manresa, a finals d'agost d'aquest any 2008 i també, ara mateix, l'atorgament de la medalla d'or de la Generalitat de Catalunya.

PARA EL HOMENAJE A MOISÈS BROGGI

¿Que puedo yo decir ahora del eximio cirujano Moisès Broggi Vallés? Ante todo agradecer una vez más que fuese él quien tuvo la gentileza y generosidad de honrarme contestando a mi discurso de ingreso en la Real Acadèmia de Medicina de Catalunya. Y después, felicitarle por este singular cumpleaños que pocos hombres alcanzan con tan perfecta claridad mental y unas condiciones físicas en verdad envidiables.

Muchos contactos profesionales y personales he tenido con este médico cuya vida ha quedado plasmada en dos extensos libros y lúcidos volúmenes de sus memorias en las que no sólo se relata una historia personal, sino que también se dibuja toda una época de nuestra historia común.

Bien cierto es que su larga y fecunda vida no ha sido siempre fácil, personal y profesionalmente, pero esta vida ha mantenido y mantiene, una presencia de honradez, de sabiduría, de lealtad a su profesión, a su ideología pública y privada, a su profundo sentido de la responsabilidad y el respeto en todos los aspectos.

En la vida, y por lo general, las personas se conocen y no demasiado se encuentran. En este sentido quiero recordar que hacia 1960 se produjo, en la tan querida clínica San José, un afortunado encuentro entre un grupo de profesionales en los que debo citar, además de Moisès Broggi, a Gerardo Manresa, Adolfo Azoy, Adolfo Ley, Vives, Jaime Planas, David Tornos, Luis García Ibáñez... Hubo una hermosa unión vocacional y personal entre nosotros, acogidos a la silenciosa sombra de las religiosas de San José, enfermeras todas ellas, que no solo cuidaban a los enfermos, sino que se diría que también velaban por todos nosotros creando un cálido ambiente de fraternidad que muy bien recordará Moisès, como recordará las diversas ocasiones en que juntos hemos participado en intervenciones quirúrgicas.

Como resumen, algo cabe destacar en Moisès Broggi, como cirujano y como ser humano, es la extensa elegancia espiritual, moral, de la dignidad. Por todo ello: gracias compañero, por la gran lección que nos has dado.

Josep M. Gil-Vernet Vila

Acadèmic numerari

MOISÈS BROGGI: CENT ANYS DE PLENITUD

De petit, a casa a Vic, es parlava molt de medicina. És natural doncs el meu pare i avi eren metges. Des d'aleshores que tinc coneixement de l'existència del Dr. Moises Broggi doncs sempre deien que el successor de Puig Sureda i de Pi Figueras seria un cirurgià jove però amb molta experiència: el nostre protagonista d'avui.

Més tard, acabada la carrera de metge ara farà 50 anys, vaig conèixer el seu fill, Marc Antoni, a classe d'anglès on intentàvem aprendre el "how are you". Després amb en Marc Antoni ens hem vist de forma intermitent fins que fa uns 10 anys va venir a veure'm perquè visités al pare. És evident que degut a com està a la seva edat m'ha donat poca feina, com a metge, però en canvi he tingut l'oportunitat de conèixer a ell i la seva dona, l'Angelina, i comprovar la seva gran categoria humana, la seva bonhomia i el seu tarannà serè i rialler amb un somriure de bon nen que ja fa 100 anys que li dura.

L'envelliment és considera que és conseqüència de la progressiva disminució en el número i la capacitat funcional de les cèl·lules progenitores de tot el cos, i que la mort s'apropa quan es produeix la sobreexpressió d'algun gen com el NYX que facilita l'apoptosi o mort cel·lular programada. En el cas del nostre homenatjat les cèl·lules mare continuen treballant a ple rendiment, i en canvi el gen NYX està molt mandrós. No hi ha dubte que és una benedicció del cel poder arribar a centenari en aquestes condicions.

D'altra banda, és fantàstic que hagi escrit unes memòries tan interessants a la seva edat. Són verdaderament un colofó excepcional a la seva llarga activitat intel·lectual que el va portar a ser durant molts anys el mestre de la cirurgia catalana i més tard un gran president de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya.

El geriatre americà Nuland parla que la vellesa no és una malaltia, sinó un art, l'art d'envellir que tots hem de procurar exercir. En això tindrem sort, doncs el nostre estimat Dr. Broggi ens ha ensenyat com es pot arribar a vell i seguir actuant, durant molts anys, com si estiguéssim en una segona joventut.

Enhorabona per tot el que has fet, estimat Dr. Broggi, per Catalunya, per Barcelona i per l'Acadèmia. No saps el que sento no poder acompanyar-vos en aquesta celebració. Només em resta afegir que et desitjo molts anys de vida en companyia de la teva estimada esposa que tant costat t'ha fet sempre, i dels teus fills i descendents, i naturalment de tots nosaltres membres de l'Acadèmia, que en algun sentit també et considerem de la família.

Antoni Bayés de Luna

Acadèmic numerari

ALGUNS DELS MEUS RECORDS AMB EL DOCTOR MOISÈS BROGGI

El Dr. Broggi ha estat sempre present i molt proper al llarg de la meva vida. Ha estat per a mi un referent, un amic molt especial i puc dir, sense exagerar que és com un més de la meva família.

Quan vaig nèixer ja venia per casa. Treballava al costat del meu pare, com a cirurgians. Es dedicaven a l'hospital i a les urgències, i molt aviat a atendre els nombrosos ferits de la guerra civil. Era a més a més company de promoció de medicina de la meva mare. Quan vaig començar a caminar i a parlar, ell, encara solter, formava part de les persones que hi havia al meu entorn.

Sé que de menut va viure al carrer de Francolí a Sant Gervasi, a la casa del costat on vivien els meus pare i oncle, Francesc i Josep Domènech i Alsina i que a les tardes d'estiu, saltàvem la reixa que separava els dos jardins per a poder jugar junts. Poder enfilarse per les parets li va durar molts anys perquè ha estat sempre una persona prima i molt àgil. L'any 1961 va morir el meu pare d'un infart a Poboloda (Priorat). El Dr. Broggi va venir a veure'ns i es va empenyar en anar al cementari a veure on estava enterrat. I com era un dia de cada dia i la gent era al camp, les portes estaven tancades i no s'hi podia accedir. Moisès no s'ho va pensar dues vegades i davant de la meva sorpresa va enfilarse i saltar d'un bot la tàpia del cementiri per a veure la tomba del meu pare.

Tinc moltes vivències al llarg de setenta anys de la relació amb el Dr. Broggi, amb la seva esposa Angelina amb algú dels seus fills, amb el seu gendre Jordi i la seva néta més petita: la Gina. Les guardo a la meva memòria i les guardarà mentre visqui o m'ho permetin els meus circuits cerebrals.

Era lògic que l'any 1997 quan vaig entrar de numerària a la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya em fés la resposta al meu discurs d'entrada el Dr. Broggi. Ja tenia quasi noranta anys i jo tenia por que es retardés la data i ell no hi arribés a temps. Ja fa 11 anys d'això i encara me'l faria ara. El Dr. Broggi seguix essent el de sempre, un gran i excel·lent amic, una persona molt estimada, amb el cap clar i la conversa molt interessant quan encara sopem junts.

Desitjo que pugui seguir així, estant al costat nostre, el màxim de temps possible.

Edelmira Domènech i Llaberia

Acadèmica numerària

AL MOLT IL·LUSTRE DR. MOISÈS BROGGI I VALLÈS

Em complau en gran manera que se m'hagi brindat per part de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, l'oportunitat d'exterioritzar els sentiments d'admiració i respecte que sempre he tingut pel Dr. Moisès Broggi i Vallès, i de fer-ho amb motiu d'haver arribat al seu 100 aniversari.

La meva coneixença del Dr. Moisès Broggi es remunta a l'any 1977 en que vaig tenir l'honor d'ésser admès com a membre numerari de la dita Acadèmia de Medicina. Amb el passar dels anys, aquesta coneixença va anar derivant cap a una sincera amistat, compartida tant per la seva esposa Angelina com per la meva, Montserrat, amistat que ens va permetre endinsar-nos en la personalitat, l'espiritualitat i la senzillesa del Dr. Broggi.

No puc dir que el Dr. Broggi fos un desconegut per mi fins aleshores. Ja l'any 1970 el seu nom i el seu prestigi professional em va arribar degut a una intervenció quirúrgica, realitzada per ell al meu pare, fet que va deixar una profunda empremta en tota la meva família. El seu tracte personal, profundament humà en tot el procés post-operatori va fer que la seva personalitat i manera de ser quedés gravada en el nostre subconscient.

La vida va seguir el seu camí i uns anys després ens tornàvem a trobar, malgrat les nostres diferències professionals – ell metge prestigiós, jo veterinari – en el sí de la Reial Acadèmia de Medicina que avui l'honora amb un merescut homenatge. Després de ser companys d'Acadèmia, el vaig veure arribar a la Presidència i vaig sentir el goig d'ésser escollit per formar part de la seva junta durant un temps i després, el vaig veure arribar a ocupar el lloc prestigiós de President d'Honor de la dita corporació. També em complau dir que la seva incorporació a la nostra Acadèmia de Ciències Veterinàries de Catalunya ens va apropar encara més.

Arribar a conèixer més de prop al Dr. Broggi i a la seva estimada esposa Angelina, ha estat sempre per mi un motiu de profunda satisfacció. La senzillesa dels grans homes sempre m'ha impressionat. La seva qualitat humana i els seus sentiments envers el nostre país, Catalunya, han afegit llenya al caliu de la nostra amistat. Sentir-lo parlar i conversar amb ell encara avui m'emociona i sentir l'expressió de la seva catalanitat em trasbalsa i em retorna als anys en els que vivint als Estats Units, vaig tenir l'oportunitat d'escoltar al nostre insigne Pau Casals fer palès al món sencer i des d'una de les més altes cúpules del poder mundial, la Casa Blanca, no tant sols la seva mestria i espiritualitat musical, sinó també l'expressió dels seus sentiments vers la terra que l'havia vist néixer, Catalunya.

Avui, aquest home, de reconeguda personalitat arriba a una edat difícilment assolible per la majoria de nosaltres, amb la total plenitud de la seva personalitat. En més d'una ocasió l'hem sentit referir-se, quan se li ha preguntat per la clau de la seva longevitat, bonhomia i profunda professionalitat, a un àngel que l'ha guiat, cuidat i estimat al llarg de la seva vida, la seva estimada Angelina, la gran dona que sol haver-hi darrera de tots els homes espiritualment grans, que ha sabut donar-li la felicitat que tant es mereixia, una nombrosa família que l'ha estimat i sens cap mena de dubte, la força necessària per seguir lluitat i vivint, quan les circumstàncies no li eren massa favorables.

Avui, a tots dos, Dr. Broggi i Angelina, moltes felicitats i moltes gràcies per haver estat – i continuar estant – un magnífic exemple a imitar per tots nosaltres.

Francesc Puchal i Mas
Acadèmic numerari

HOMENATGE A MOISÈS BROGGI

Escriure unes paraules d'homenatge pel Dr. Moisès Broggi és quelcom molt fàcil i molt difícil alhora. És fàcil perquè les seves qualitats i virtuts són esclatants, és difícil com són tants i tants els que se n'han adonat i ho pregonen ja abastament.

Ell ens ensenya que cal escollir un camp vocacional atraient inclòs, si cal, de forma abrandada, com escollir per la nostra vida la dona que ens fa més companyia i alhora ens complau, i encara, si és possible, establir la nostra llar on l'acolliment resulti amarat de pau i joia.

Així ens ho pregonava en anar culminant una vida en la que, al mateix temps que tot el que hem esmentat, s'ha prodigat en un servei constant als altres: família, malalts, institucions. Perquè em cabria cabalment a mi detallar pormenors i minúcies quan molts altres sabran fer-ho amb més coneixements i millor traça?

Moltes felicitats Dr. Broggi. I aneu prodigant el do joiós i fecund de la vostra companyia a tots nosaltres!

Lluís Barraquer i Bordas
Acadèmic numerari

EL MEU HOMENATGE AL DR. MOISÈS BROGGI

La primera vegada que vaig sentir parlar del Dr. Broggi va ser cap l'any 1960, estant de metge assistent a la Clínica Mèdica A, on el seu director Dr. Pedro Pons estudiava amb especial predilecció els casos d'hipertensió portal. Alguns malalts d'aquest grup eren tributaris de tractament quirúrgic, del que s'encarregava el Dr. Broggi. A mi em va sorprendre que les operacions es duguessin a terme a la Clínica Provença i no en el mateix hospital. Així em vaig assabentar d'alguns detalls de la trajectòria biogràfica del Dr. Broggi: metge de l'Hospital Clínic amb vocació universitària abans de la guerra civil, metge militar al bàndol republicà, impossibilitat de la seva reincorporació al Clínic. El conflicte bèl·lic va truncar la seva carrera universitària. Donat que jo vaig patir a la meua pròpia pell les conseqüències d'una guerra, de seguida li vaig agafar simpatia. Aquesta va augmentar quan vaig conèixer directament el seu tarannà humà, de gran bonhomia, en ocasió d'alguns actes socials, com els respectius sopar a casa del Dr. Asenjo o del Dr. Obiols.

Una de les experiències més emotives de la meua vida va ser l'ingrés com a membre numerari de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona (ara Catalunya) l'1 d'abril de 1990, amb el discurs "Reflexions sobre l'ensenyament de la Medicina". L'acte va ser presidit pel Dr. Broggi i la figura adjunta es prou demostrativa de la seva actitud de simpatia cap a la meua esposa i a mi mateix. Des d'aleshores, he coincidit amb ell i els seus familiars amb notable freqüència, no només en el si de l'Acadèmia sinó també en altres àmbits. El nostre afecte mutu s'ha consolidat al llarg d'aquests anys. En bona part crec que això ha estat degut a que compartim moltes idees, entre elles la necessitat de no limitar les nostres activitats a la medicina científica, sinó d'ampliar-les a les àrees d'humanisme mèdic. En aquest sentit sento un especial orgull pel fet que el seu fill Marc, també cirurgià, col·labori amb mi en el llibre de "Medicina Interna" que dirigeixo, però no amb un tema quirúrgic, sinó amb un article sobre bioètica.

Benvolgut Dr. Broggi, li desitjo de tot cor que el seu segon centenari sigui tan profitós per la societat com ha estat el primer.

Ciril Rozman

Acadèmic numerari

AL DR. MOISÈS BROGGI EN EL SEU CENTENARI

*"Car le jeune homme est beau,
mais le vieillard est grand"*

(Doncs l'home jove és bell
però el vell és gran)

Víctor Hugo

Participar en aquest homenatge al Dr. Moisès Broggi, encara que sigui amb unes curtes línies, és al mateix temps un honor i un goig. Dons és una persona a qui admiro profundament, com a metge, com humanista i com a home.

En un recull com aquest, al que participen els membres de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, aquest breu escrit vol referir-se a l'antiga amistat que unia a la meua família amb ell i, especialment, al meu pare i oncle, metges també. En un temps en el que l'estima entre companys era un lligam més apreciat que a la època actual, recordo com l'un i l'altre sempre em parlaven del Dr. Broggi amb gran respecte, admiració i afecte. Em va fer molta il·lusió de veure com a les seves memòries el Dr. Broggi recordava el temps en el que va coincidir al hospital amb el meu pare.

En Moisès Broggi va ésser per a la meua família amic però també metge. Les seves mans han operat amb èxit i tendresa a molts dels meus.

Quan vaig ésser elegit com a membre d'aquesta il·lustre Reial Acadèmia, un dels meus somnis i il·lusió era de poder estar a prop de persones com ell a qui des de jove he admirat.

Estimat Doctor Moisès Broggi: ha estat un honor gaudir de la seva amistat, escoltar les seves reflexions sempre sabies i oportunes, llegir els seus escrits i tenir-lo com a model a seguir.

Aquest és, sortosament per la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, l'any Moisès Broggi. Amb tots els que formen part d'ella vull unir-me en aquest just homenatge i dir-li la meua joia de participar modestament amb aquestes ratlles que volen testimoniar-li l'afecció d'una família de metges, amics i, també, pacients seus.

Josep Mª Mascaró

Acadèmic numerari

100 ANYS DEL DR. MOISÈS BROGGI

Un dels molts records personals que tinc del Dr. Moisès Broggi fa referència a la nostra Fundació Uriach 1838 de la qual ell és patró des del seu inici, l'any 1988, quan vàrem commemorar els 150 anys d'existència de l'empresa.

Durant aquest temps transcorregut com a patró, 20 anys, sempre ens ha impressionat a tots els membres la seva gran memòria, la seva bonhomia i la seva ponderació front els problemes d'una Institució de Ciències de la Salut familiar com la nostra. Es recorda dels mínims detalls a l'instant i no necessita cap ajuda per fer-los reviure per complexos que siguin.

M'he adonat que els que formen part de la Fundació, inclosos els meus fills, a pesar de la diferència de edat i a vegades de la diferència de criteris, ens l'estimem i admirem moltíssim i connecta fàcilment amb les noves generacions. És un home lliberal i avançat al seu temps, i són aquestes idees progressistes, sense oblidar mai les arrels del passat, les que tothom respecta i admira. No és home de moltes paraules, però quan les diu, ho fa de manera justa i encertada i sempre amb el seu humor català tan característic, que amb els anys té una brillantor especial.

Voldria comentar un fet demostratiu de tot això. En una reunió del Patronat, quan un dels meus fills, secretari de la Fundació, parlava de la dissolució de les fundacions, el Dr. Broggi se'l mirava amb els seus ulls picarons sense dir res. El va deixar que parlés i quan va acabar va aixecar el dit i va demanar la paraula. "Escolta Joaquim, voldria fer-te una consulta. Tot això que ens has dit és molt interessant i m'agradaria saber, des del punt de vista jurídic, que s'ha de fer per dissoldre una fundació d'antics sanitaris republicans de la nostra guerra civil, per que sóc el President i l'únic membre que queda viu !!" tot i fent una rialleta serena i profunda.

Amb aquesta curta anècdota es reflecteix tota la personalitat del Dr. Broggi. La seva longevitat, el seu sentit del deure fins l'últim moment, la seva preocupació per totes les coses encara que siguin ínfimes, el seu gran sentit de la responsabilitat i finalment, amb el seu somriure, el seu gran sentit del humor sobre la pròpia vida.

Per molts anys Dr. Moisès Broggi pel seu 100 aniversari i moltes gràcies per tot el que ha fet en el món de la medicina i en particular per la nostra Fundació.

Joan Uriach i Marsal

Acadèmic numerari

QUÈ NO S'HA DIT JA DEL DR. MOISÈS BROGGI?

Tots coneixem molt bé la seva activitat professional al llarg de tan dilatada i fructuosa vida. A través de les seves memòries també hem sabut de totes les seves vivències, tan riques quant a la seva vida familiar i a les seves amistats. Amb raó pot corroborar que ha estat i és un home afortunat.

És molt difícil afegir adjectius a tan insigne figura. Tots els que hem tingut la sort i el plaer de conèixer-lo i tractar-lo el portem al cor. Els ensenyaments i les consignes que hem rebut a través dels seus escrits i conferències, que en el meu cas, ja formaven part de l'herència rebuda per via familiar; han reforçat encara més, la meva convicció que la relació entre Medicina i Humanisme ha d'ésser harmònica. M'identifico amb ell en el seu criteri que moltes vegades "curen més" unes paraules afectuoses, retenir la mà del pacient amb la nostra i, sobretot, el fet d'escoltar-lo, que no pas segons quines medecines.

Persona bondadosa de debò, amic de tots. Els seus ulls intel·ligents destil·len comprensió i també compassió en alguns casos, com s'evidencia en els seus relats. Home savi i inquiet que ha tingut el privilegi de viure un segle i assimilar els canvis i avanços de la societat en general, i molt en particular de la medicina i la cirurgia: les seves grans passions.

Sempre generós amb els seus amics: disposat a dedicar el seu temps totes les vegades que ha estat requerit per formar part de la presidència de les sessions inaugurals d'un nou curs del nostre Institut Universitari Barraquer, i també en altres esdeveniments.

La seva presència i el posterior discurs han estat rebuts amb gran respecte i il·lusió per tots nosaltres, des de les autoritats polítiques, els convidats acadèmics més insignes, els joves alumnes, i és clar per tots els qui formem part de *La família Barraquer*: membres de l'Equip mèdic i altres col·laboradors de l'Institut i del Centre d'Oftalmologia Barraquer.

Els homenatges i reconeixements passats, presents i futurs, els sentim com a propis i ens omplen de satisfacció.

Que per molts més anys, Déu ens concedeixi el privilegi de seguir comptant amb la seva presència entre nosaltres. Moisès, amic entranyable.

Joaquín Barraquer i Moner

Acadèmic numerari

DR. MOISÈS BROGGI: ENTRANYABLE AMIC I SAVI TOLERANT

Al llarg de la meua vida, he tingut la immensa fortuna de conèixer a dos grans savis centenaris en el si de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, em refereixo al Dr. Belarmino Rodríguez Arias i al Dr. Moisès Broggi Vallès. Dues personalitats científiques de gran talla i indiscutible humanitat. Els unia una amistat sincera i el fet d'haver viscut greus inconvenients després de la guerra civil, així com una absoluta dedicació a la nostra Reial Acadèmia. Van compartir moltes hores d'entrega perquè la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya estigués sempre en el lloc que es mereix.

Enguany commemorem el centenari del naixement del Dr. Broggi i se'ns ofereix l'oportunitat de dedicar-li el nostre homenatge personal. Serveixin aquestes breus línies per rendir el meu homenatge a un cirurgià destacat, a un savi tolerant i a un amic entranyable, però sobre tot a una gran persona que ha sabut i sap estar sempre en el lloc adient, amb la senzillesa dels grans homes i amb la fermesa de les ments clarividents, sense guardar cap rancúnia als qui en algun moment el van perjudicar i que segons les seves pròpies paraules "sigui per sort o per haver estat bo en una vida anterior", finalment ha guanyat les batalles més importants.

El Dr. M. Broggi posseeix una capacitat intel·lectual envejable i un esperit inquiet que el fa afrontar el dia a dia amb una il·lusió renovada. Va mantenir la seva activitat al quiròfan fins els vuitanta-cinc, i ara li atrauen amb força els temes filosòfics. Li interessa el destí de la humanitat i la transcendència de la vida així com pensar que la vida és merament un trànsit. Considera la reencarnació com un fet raonable.

És conservador i una mica derrotista, però s'autodefineix com a tolerant: "és important pensar que els altres poden tenir raó", ha comentat en més d'una ocasió. Tot i així no tolera els conflictes bèl·lics i per això va participar activament en la fundació de l'Associació de Metges contra la guerra nuclear, entitat guardonada amb el premi Nobel de la Pau l'any 1985.

Els que el coneixem admirem d'ell el seu esperit positiu que el duu a buscar sempre quelcom de bo fins i tot dins del pitjor. Per això, diuen, que la guerra el va marcar, però no el va canviar. Segueix essent l'home tranquil, tolerant i moderat que sempre ha estat.

Pel Dr. Broggi la vellesa és "anar deixant coses pel camí de la vida, que ajuden a afrontar la mort amb serenitat ja que vas arribant a la mateixa amb la bateria descarregada i això ho fa tot més fàcil i més dolç".

Abans de finalitzar aquest senzill però sentit homenatge voldria recordar dos característiques més del Dr. Broggi, l'amor i la dedicació a la seva família fins i tot en els moments de més dificultat personal, com destaca a la seva autobiografia. Permetin-me finalitzar amb una frase que ens va dir el Dr. Broggi a tots els Acadèmics, quan el Sr. President va anunciar que aquest any seria dedicat al seu Centenari: "No té mèrit fer cent anys, el mèrit és tenir amics com vostès".

Moltes gràcies Dr. Broggi, per la seva dedicació i exemple, desitgem que Déu ens concedeixi poder gaudir dels seus ensenyaments i amistat durant molts més anys.

M. dels Àngels Calvo Torras

Acadèmica numerària

HOMENATGE AL DOCTOR MOISÈS BROGGI, MOLT ESTIMAT ACADÈMIC:

Em sento molt orgullós de poder expressar, d'una forma senzilla i afectuosa, la meua felicitació per aquesta longevitat de cent anys, per la seva trajectòria humana inimitable, per la seva catalanitat i fidelitat a la llengua i cultura catalanes i per ser un cirurgià extraordinari, admirat per tothom.

Recordo que ens vam conèixer a la Clínica Sant Josep, del carrer Monegal, l'any 1961, per un problema en el diagnòstic d'un monjo de Montserrat al Sanatori del Miracle, el germà Jordi Cabanes, que presentava un dolor agut a l'abdomen, d'unes 48 hores d'evolució i amb leucocitosi. Recordaré sempre que el doctor Josep Maria Ferrer Genís va demanar consulta amb vostè i després d'una exploració meticulosa de l'abdomen, va diagnos-

ticar una apendicitis aguda retroperitoneal que va comprovar en l'acte quirúrgic.

Sempre m'ha impressionat la seva personalitat humana i científica i la seva enorme humilitat. Admiro el seu esperit perquè va impulsar que la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya estés representada en totes les àrees de la terra catalana.

Crec, amic Moisès, que els seus cent anys són l'exemple d'un gran professional de la medicina, de l'humanisme i de l'orgull de ser català.

Lluís Revert i Torrellas

Acadèmic numerari

EN LA ESTELA DE MOISÉS BROGGI

Tuve la primera noticia del Dr. Broggi al poco de incorporarme a la Cátedra de Pediatría a comienzos de 1965. Y fue a través de otro cirujano ilustre, Pedro Piulachs. Me refirió su fraternal actividad inicial en el prestigioso *Servicio de Urgencias del Hospital Clínico, inaugurado* en 1935. La Guerra les separó de la forma más dramática en 1936. Entendí que algo tuvo que ver Broggi o su entorno para salvar la vida de Piulachs cuando fue encarcelado.

Mi afortunado conocimiento personal se inició en la *Fundación Letamendi-Forns*. Dirigida con tesón germánico por F. Arasa, había incorporado a Moisès Broggi como vicepresidente, buscando una actualización de su ideario, basado en la difusión del pensamiento del polígrafo barcelonés Josep de Letamendi, especialmente en su vertiente médica. Aunque disperso en tareas varias, Letamendi, como médico y profesor universitario, no olvidó los problemas de salud de su tiempo y defendió el llamado neohipocratismo, patología antropológica o mejor medicina integral. Como tuve la satisfacción de escuchar al psiquiatra profesor Ramón Sarró, gran conocedor de la obra de Letamendi, el pensamiento básico está recogido en el aforismo: "El hombre es un solo ser; el cuerpo un solo órgano, la vida una sola función". En suma, la persona sana y más aun la enferma es considerada de forma global, como un todo, con una vertiente biológica, psicológica y social, siempre sometida a un entorno cambiante pero de influencia trascendental. La fundación publicaba la revista *Folia Humanística* y celebra una reunión anual como Simposium de la Ciencia del Hombre. El simposium número XX lo organizó en 1998 ya Moisès Broggi, para honrar la memoria del Doctor Arasa. A partir de este momento y bajo la presidencia de Broggi la nave de la fundación recibió un golpe de timón magistral y se orientó hacia algo que Letamendi no había desarrollado plenamente: la Bioética.

A través de estas pinceladas compruebo que gracias a la estela dejada por Moisès Broggi ha sido fácil compartir su devoción por la Facultad de Medicina de Barcelona y su Hospital Clínico, la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, la Fundació Letamendi-Forns y algo más: su amor por Catalunya.

Manuel Cruz Hernández

Acadèmic numerari

MOISÉS BROGGI. INTELIGENCIA, MODESTIA Y BONDAD

Recuerdo que conocí a Moisès Broggi a través de mi paisano canario Adolfo Ley. Rápidamente me percaté que se trataba de una persona inteligente, afable y cordial, dotado de una enorme capacidad de recepción para el ser humano, al que siempre ha contemplado, como afirma Kapuscinski, no como el Otro, sino como portador de todas las bellas cualidades que mantienen cotidianamente el milagro de la vida en nuestro planeta. En este sentido es muy parecido a mi admirado maestro el profesor F. Orts Llorca, y su suegro el profesor Joaquín Trias Pujol, representando una manera de ser liberal, que tantos beneficios ha aportado a nuestra convivencia, ya que con su trayectoria vital han dado ejemplo de seriedad, honestidad, generosidad y afán de mejora de nuestro país y Sociedad.

Con las cualidades humanas reseñadas precedentemente, no es de extrañar que al elegir su camino profesional Moisès Broggi se inclinara por la medicina en su vertiente quirúrgica, actividad que ha ejercido de una manera brillante durante largos años, no sólo por su preparación y conocimientos técnicos, sino también porque ha estado profundamente impregnada de una exquisita suavidad y delicadeza que ha permitido a muchos pacientes, antes de entrar en el quirófano, disipar sus temores y entregar su salud y a veces su vida, a un hombre que como Moisès, traduce con claridad meridiana que todos sus actos en dicho lugar están profundamente impregnados del sentimiento de la caridad. Podría, por tanto, nuestro homenajeado suscribir la sentencia del famoso cirujano Sauerbruch cuando indicaba "me duele el alma cuando necesariamente tengo que agredir a un semejante durante el acto quirúrgico".

De otro lado, en Moisès Broggi destaca un espíritu permanentemente juvenil, profundamente interesado en la ciencia y sus descubrimientos, sintiendo como propia la escasa atención que ha tenido nuestra Administración por esta última, sin tener en cuenta, que el progreso de un país ha estado siempre cimentado por sus avances científicos, ya que como afirmaba Ramón y Cajal, "si bien la ciencia no tiene patria, sí la tienen los científicos".

Finalmente, considero pertinente resaltar que se trata de un hombre dotado de una gran modestia y fundamentalmente bueno. No olvidemos que ésta era la única cualidad humana ante la cual se inclinaba Pascal, porque decía que como el amor, es el resultado de un doble proceso intelectual-afectivo y representa, por tanto, una bella forma de amar. Moisès Broggi la ha derrochado a raudales no sólo con su familia, sino también con sus enfermos y semejantes.

Domingo Ruano Gil

Acadèmic numerari

HOMENATGE A MOISÈS BROGGI

Vaig conèixer el Dr. Broggi el 1971 quan vaig prendre possessió del meu càrrec de director de l'Hospital Clínic i vaig començar a tractar-lo d'immediat doncs és una personalitat de gran proximitat: humil, receptiu i per damunt de tot modest, com correspon a tot ésser excepcionalment bo. No demana, no es queixa, no critica. A partir de 1979 al ser ell elegit president de la Reial Acadèmia, vaig començar a veure'l amb més freqüència i des de 1983, amb motiu del meu nomenament d'Acadèmic corresponent, es varen intensificar els contactes com assidu assistent a les sessions. A partir de 1995, com a Numerari, a més a més de les sessions, he assistit a gairebé tots el plens, als que el Dr. Broggi també és dels assidus. En les reunions de la Fundació Letamendi-Forns, i concretament en els encontres d'Aiguablava, Formentor i Salamanca, entre d'altres, hem compartit conferències, converses, passejos i estovalles. Igualment en el meu domicili i en el seu. Inclús va ser el meu padrí quan vaig ingressar com a Numerari a l'Acadèmia. D'ell és la frase que *la tècnica és neutra i que el que és ètic o no ètic és l'ús que se'n faci*. Així de fàcils, concrets i pràctics té els conceptes el Dr. Broggi. Ell ha conclòs recentment una entrevista (La Vanguardia 25.02.2008) responent a la pregunta qui és la seva esposa: *la filla del meu mestre. La meua dona és... jo mateix*. La seva exemplar trajectòria personal, inclús "depurat" per la seva lleialtat a la República, fa pensar que Sant Pau descrivia al Dr. Broggi quan va escriure als Corintis fa 2000 anys que *l'amor és magnànim, l'amor és servicial i no envejós; l'amor no presumeix, no s'envaneix, no és descortès, no busca el que és seu, no s'irrita, no porta els comptes del mal, no se n'alegra de la injustícia sinó que gaudeix amb la veritat, ho excusa tot, ho creu tot, ho espera tot, ho suporta tot. L'amor no decau mai*. Molt més recentment un entrenador del Barça, Van Gaal, es va enfrontar a un periodista que el criticava, responent *usted siempre "negativo", nunca "positivo"* tot el contrari que el Dr. Moisès Broggi ¡sempre positiu, mai negatiu!. Seua és la frase: *sempre he sofert desgràcies que s'han convertit en oportunitats*. ¡Quina gran persona, que bon amic, quin extraordinari exemple!. ¡Quina sort que el Dr. Moisès Broggi em digui amic! Jo d'ell en sóc, a més a més, admirador i fins on hi arribo... alumne. D'ell se'n pot dir amb propietat i sense cap mena de dubte que és mestre. ¡Un excepcional mestre!

Miquel A. Asenjo Sebastián

Acadèmic numerari

DR. MOISÈS BROGGI. UN HOME EXEMPLAR, UN CIRURGIÀ EXEMPLAR.

Sé del Dr. Broggi des que era estudiant de medicina. El meu pare, que era del seu curs, me'n parlava tot sovint i, a voltes, em portava a la Reial Acadèmia a assistir a alguna de les sessions. La bellesa de la sala Gimbernat, amb la seva taula de dissecció al centre, em va quedar a la ment, i convertia en fàcilment suportable la certa incomoditat de les grades. L'admiració que el meu pare tenia per a ell me la va transmetre, a l'igual que la meua mare, que coneixia a la seva esposa, Sra. Trias.

Ja com a cirurgià, professor de cirurgia a Lleida i membre del Patronat de l'Institut Borja de Bioètica, a través del Dr. Francesc Abel vaig tenir la sort i l'honor de poder tractar-lo personalment. Així com a la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya (RAMC), a la que assistia a algunes de les seves sessions. L'amistat amb el seu fill Marc Antoni, m'unia també més a ell.

El Dr. Moisès Broggi és un cirurgià prestigiós de Barcelona. Ell era un dels cirurgians que més clientela privada tenia. En el llibre primer de les seves memòries – l'escriptura de les quals és un altra gesta d'aquest home admirable – explica el per què no treballava a la Universitat ni a l'Hospital Clínic; la raó és que va ser expulsat en el postfranquisme immediat per haver estat al bàndol dels republicans. Mèrit especial el del Dr. Broggi, que essent relegat pel poder d'aquell temps, aconseguís un prestigi i una atracció de pacients en la medicina privada, única que tenia permesa d'exercir.

Les seves intervencions a les reunions del Patronat, o a la RAMC sempre les he trobat molt assenyades, fetes per un home culte, molt respectuós amb els demés. Les seves conferències de bioètica demostren un sentit comú i un saber ser i estar admirables.

Quan els membres de la RAMC em van proposar com a membre de la mateixa, no vaig dubtar en demanar-li que em fes l'honor de respondre al meu discurs d'entrada com acadèmic, cosa que acceptà de bon grat. Demostrant la seva senzillesa, obertura i disponibilitat, em va obrir casa seva per fer la correcció del discurs. Recordo ara el seu despatx, ple de llibres, on hi tenia l'ordinador, que manejava, al seus 90 anys, en aquells moments per escriure les seves memòries. Les seves amables paraules d'acollida m'honoraren.

Un dels seus darrers discursos, que va durar quasi un hora, va ser en la celebració del centenari del Hospital Clínic. La seva fortalesa física, la seva clarividència mental, el seu saber fer, i les seves reflexions ètiques i humanes són sempre d'admirar.

En resum, el Dr. Moisès Broggi és una persona que desperta admiració i estimació; és una persona única, un català que ens fa sentir orgullosos de ser-ho, un home amb una llarga vida viscuda en plenitud.

Joan Viñas i Salas

Acadèmic numerari